

Nærings- og fiskeridepartementet

postmottak@nfd.dep.no

UTTALELSE – HØRING OM NY LENGDEGRENSE I KYSTFLÅTEN

Sammendrag av forslag

Høringen tar sikte på å gi viktige avklaringer på hvordan overgangen til faktisk lengde (innen 2023) og praktiseringen av samfiskeordningen skal foregå i en nedtrappingsperiode frem til avvikling i 2025.

Storingsflertallet fremmet følgende forslag i vedtak 555 i stortingsbehandlingen av nytt kvotesystem:

«Det gis en overgangsperiode der fartøy med annen faktisk lengde enn hjemmelslengde kan velge å bringe fartøyets faktiske lengde i tråd med hjemmelslengde. Den faktiske utformingen må være gjennomført innen 31. desember 2023. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en konkret utforming av et slikt alternativ.»

Dette innebærer en tre års tilpasningstid for fartøyeier å bringe fartøyets faktiske lengde i overensstemmelse med hjemmelslengde. I perioden frem til fartøyeier tar et valg om han eller hun vil benytte seg av denne muligheten, kan vedkommende ikke benytte seg av eventuelle strukturvirkemidler som er særegne for den gruppen fartøyet tilhører etter faktisk lengde.

Det presiseres at spørsmålet om hvordan strukturgevinst skal håndteres fortsatt er uavklart, og regjeringen har i forbindelse med oppfølging av Riksrevisjonens rapport om kvotesystemet påpekt at det vil være viktig å gjøre en grundig konsekvensutredning rundt måten strukturgevinsten skal refunderes mellom fartøy. Den endelige fordelingen er det Stortinget som skal ta stilling til.

Sammendrag av Norges Kystfiskerilags synspunkt

Arbeidsutvalget i Norges Kystfiskerilag har behandlet høring om ny lengdegrense i kystflåten, basert på landsstyrets vedtak i forbindelse med Meld. St. 32 – Et kvotesystem for økt verdiskaping. Innkomne innspill i forbindelse med intern høring blant medlemmer er også lagt til grunn.

Det er kommet inn flere svar i den interne høringsrunden, hvor hovedtyngden av tilbakemeldingene går ut på at man finner det vanskelig å ta avgjørelser om gruppetilhørighet uten at spørsmålet rundt håndteringen av strukturgevinst er endelig avklart. Blant medlemmer hersker det en tydelig forventning om at opprinnelige strukturavtaler legges til grunn før overgang til nytt kvotesystem og regulering etter faktisk lengde. Fra myndighetshold registrerer man samtidig at det så langt ikke legges opp til en slik rekkefølge, hvilket er sterkt beklagelig.

Norges Kystfiskerilag vil med bakgrunn i dette anbefale at myndighetene snarest igangsetter arbeidet med konsekvensutredning av hvordan strukturgevinsten skal fordeles mellom fartøy. Resultatet av denne prosessen har avgjørende betydning for ressursfordelingen og rammevilkårene for bredden av kystflåten, og må nødvendigvis finne sted før man tvinger fartøyeiere om å ta stilling til gruppetilhørighet. Når det gjelder hensynet til samfiskeordningen, mener Norges Kystfiskerilag det på nåværende tidspunkt er lite hensiktsmessig å endre på vilkårene i en ordning som er vedtatt avviklet innen relativt kort tid.

Kystflåtens rammevilkår utfordres

Gruppeinndelingen av kystflåten ble opprinnelig innført for å begrense konkurransen mellom små og store fartøy. Videre ble hensynet til en differensiert flåte tillagt vesentlig vekt når det ble anbefalt en overgang til gruppeinndeling fra hjemmelslengde til faktisk lengde. Norges Kystfiskerilag har gjennom arbeidet med nytt kvotesystem vært tydelig på at en regulering av kystgruppen etter faktisk lengde vil gi et ryddigere og mer oversiktlig kvotesystem, under forutsetning av at ressursfordelingen ikke svekkes for liten og mellomstor kystflåte.

I lys av Riksrevisjonens undersøkelse av kvotesystemet er det likevel blitt påpekt at mange av endringene som har blitt gjort underveis i dagens kvotesystem har utfordret etablerte fiskeripolitiske prinsipper, og ikke vært godt nok konsekvensutredet. Flåtestruktur representerer ett slikt eksempel, og det vises til at dagens flåtestruktur er blitt mindre variert enn før. Utviklingen med fri fartøyutforming har i realiteten visket ut skillet mellom kyst- og havflåte og gitt en ny havgående flåte, som i dag fisker på kystflåtens ressursgrunnlag. Dette skaper legitimitetsutfordringer for gjeldende ressursfordeling mellom gruppene og utfordrer også dagens definisjon av begrepet «kystflåte».

Uttalt har det vært og er fortsatt tverrpolitisk enighet om å opprettholde en størrelsesmessig variert fiskeflåte, fordi det har mange fordeler. Aktivitet langs hele kysten i form av sysselsetting og bosetting, og mer spesifikt - landindustriens tilgang på råstoff, er vesentlig å nevne i denne sammenheng.

Flåtens sammensetning når det kommer til antall fartøy, størrelse på fartøyene og redskapsbruk påvirker flåtens landingsmønster blant annet med hensyn til antall landinger, størrelsen på landingene, hvor de lander, hvilke fiskeslag som landes, om fisken landes fersk eller fryst, lengden på sesongen og kvaliteten på fangsten. Landindustriens tilgang på råstoff er med andre ord prisgitt en størrelsesmessig variert fiskeflåte, hvorpå særlig mellomstor kystflåte oppgis som viktig for at det skal bli levert fisk hele året. (Dokument 3:6 1919-2020, s. 129 og 150).

Overgangsordningen som Nærings- og fiskeridepartementet legger opp til i høringsnotatet vil føre til at en betydelig flytting av kvantum fra mindre kvotegrupper opp til større kvotegrupper gjøres permanent dersom fartøyene tar med seg kvotegrunnlaget til ny lengdegruppe. Dette vil føre til ytterligere press på den minste flåten, og tapte kvoteandeler.

Ettersom endringene i størrelsesbegrensningene som så langt er gjort innad i kystflåten ikke er lagt fram for Stortinget, er det helt nødvendig å etterlyse en reell debatt om hvilken type fiskeflåte man ønsker for framtiden. Det pekes i denne sammenheng på at en enstemmig Kontroll- og konstitusjonskomite i forbindelse med kontrollhøring om Riksrevisjonens rapport uttalte at man støtter forslaget om en ny ordning der hjemmelslengde erstattes med faktisk lengde, men da må det sikres at ressursene fordeles på de ulike fartøylengdegruppene på en måte som ivaretar målet om å opprettholde en variert flåtestruktur.

Behov for konsekvensutredning

Diskusjon om handtering og fordeling av strukturgevinst er en debatt om ressursfordeling, hvor potensielt store kvoteandeler skal omfordeles.

Norges Kystfiskarlag konstaterer at det på nåværende tidspunkt er høyst usikkert hvordan ressursfordelingen kommer til å se ut for liten og mellomstor kystflåte sitt vedkommende, og er derfor opptatt av at man før overgang til nytt kvotesystem får klargjort og ryddet opp i de utilsiktede konsekvensene som har oppstått innenfor dagens situasjon, især ut ifra hensynet til en variert flåtestruktur. Videre er vi av den oppfatning at dersom forutsetningene for gjeldende strukturkvoteavtaler skal endres, er det umulig å unngå en ny ressursfordelingsdebatt rundt fordelingsnøkene mellom hav og kyst, men også innad i kystflåten. Dersom det er myndighetenes intensjon å rokke ved gjeldende rammebetingelser, etterspørres en åpen og tydelig debatt rundt det, med en grundig konsekvensutredning rundt spørsmålet om håndteringen av strukturgevinst før man tar endelig stilling til detaljene for kystflåten i nytt kvotesystem.

Norges Kystfiskarlag mener at Nærings- og fiskeridepartementet med denne høringen begynner i helt feil ende. Det er svært uheldig at man legger opp til at fiskere i kystflåten over en relativt kort periode skal tvinges til å ta avgjørelser om gruppetilhørighet, uten at man på forhånd er gjort kjent med forutsetninger som man nødvendigvis må kjenne til for å ta veloverveide valg hva gjelder planlegging av drift og fremtidige investeringer.

Norges Kystfiskarlag hadde i stedet forventet at myndighetene i denne fasen hadde startet tilrettelegging av ordninger som muliggjør tilbakefall av strukturkvoteandeler innen rimelig tid. Med rimelig tid menes en tidshorisont på anslagsvis 3-5 år, ut ifra gjenstående tid av opprinnelig strukturavtale.

Norges Kystfiskarlag har for øvrig klare vedtak på hvilke forutsetninger som må ligge til grunn før overgang til regulering etter faktisk lengde kan finne sted, og det vises i denne sammenheng til styrets behandling av Meld. St. 32 – Et kvotesystem for økt verdiskaping:

- Norges Kystfiskarlag mener at en overgang fra hjemmelslengde til faktisk lengde vil gi et ryddigere og mer oversiktlig kvotesystem. Laget går imidlertid sterkt imot forslaget om at fartøyene dette gjelder tar med seg kvotegrunnlaget opp i ny lengdegruppe. Undersøkelser av Nofima viser at 20-25 % av det samlede kvotegrunnlaget til dagens gruppe under 11 meter vil forsvinne på permanent basis. Dette er sterkt i strid med målsetningen om å sikre gode rammebetingelser for sjarkflåten.
- Norges Kystfiskarlag krever at prosessen med hjemfall av strukturkvoteandeler gjøres i henhold til opprinnelige avtaler før innføringen av en ny gruppeinndeling etter faktisk lengde finner sted.
- Kystfiskeflåten over 28 meter faktisk lengde bør betraktes som havfiskeflåte i reguleringssammenheng og avregnes havfiskeflåtens kvoteandeler. Dette forutsetter en faglig og uavhengig gjennomgang av eksisterende fordeling av nasjonale kvoter på ulike flåtegrupper.

Med vennlig hilsen
NORGES KYSTFISKARLAG

Annsophie Kristiansen
daglig leder

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift.